Wydanie wieczorne.
Nr. 340. Wtorek 3 listopada 1914. Rocznik XXIII.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f., 3 fr. 50 ctm., 2⅓ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru oddzielnego 8 h.
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.
Dział inseratowy: Pl. WW. Świętych 11.
Telefon Nr. 1354.
Konto czekowe Nr. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 20 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

Serbia wypowiada wojnę Turcyi.
Jak bombardowano Czerniowce.

Wojna turecko-rosyjska.

Konstantynopol, 3 listopada.

Oficyalny komunikat ogłoszony przez agencyę otomańską opiewa:

Walki na granicy Kaukazu.

Według wiadomości urzędowych, nadeszłych z naszej kaukaskiej granicy, Rosyanie w kilku punktach zaatakowali nasze oddziały graniczne, zostali jednak zmuszeni do cofnięcia się częściowo, przyczem dzięki oporowi naszych wojsk ponieśli straty.

Zerwanie stosunków z Anglią.

Londyn, 3 listopada.

Ambasador turecki złożył **wizytę pożegnalną** sekretarzowi stanu dla spraw zagr. Odjeżdża on **jutro**.

Saloniki, 3 listopada.

Ambasador angielski z Konstantynopola nie przybył tu, jak mylnie doniesiono, lecz pojechał w dalszą drogę parowcem do Dedeagacz.

Konfiskata okrętów.

Konstantynopol, 3 listopada.

Jak słychać, władze tureckie rozpoczęły **konfiskować** znajdujące się w porcie okręty handlowe francuskie i angielskie.

Na morzu.

Na morzu Śródziemnem krążownik angielski otworzył ogień **na grecką łódź torpedową**, która się do niego zbliżyła i **zatopił ją**, uważając ją za łódź turecką.

Oba te wydarzenia wskazują, że nasi nieprzyjaciele na morzu i na lądzie **rozpoczęli kroki nieprzyjacielskie** przeciw nam, planowane z dawien dawna. Cały naród otomański gotów jest odpowiedzieć na te ataki, zmierzające **do zniszczenia naszej egzystencyi**.

Serbia wypowiada Turcyi wojnę.

Konstantynopol, 3 listopada.

Wczoraj o godzinie 11 przed południem poselstwo serbskie kazało zdjąć szyld. Poseł odjeżdża dzisiaj albo jutro. Zerwanie stosunków dyplomatycznych między Serbią a Turcyą nastąpiło na podstawie noty, jaką poselstwo serbskie wręczyło Porcie. Nota oświadcza, że z polecenia rządu serbskiego poseł serbski zawiadamia o zerwaniu stosunków dyplomatycznych i żąda paszportów dla posła i personalu poselstwa. Poseł odjeżdża przez Dedeagacz albo Saloniki do Niszu.

Choroba szefa niemieckiego sztabu generalnego.

Berlin, 3 listopada.

Szef sztabu generalnego Moltke otrzymał ze względu **na cierpienie**, celem całkowitego powrotu do zdrowia, **urlop**. Cesarz oddał mu do rozporządzenia zamek swój Hochenburg. W zastępstwie **Moltkego prowadzić** będzie agendy minister wojny, generał Falkenhayn.

Bombardowanie Czerniowiec.

Wiedeń, 3 listopada.

„N. W. Journal" przynosi z Budapesztu następujące szczegóły o bombardowaniu Czerniowiec:

Rosyanie **uderzyli 27 z. m. na** nasze wojska pod Czerniowcami **bez skutku**. Komendant rosyjski wezwał pułkownika Fischera, aby poddał miasto, ale otrzymał odpowiedź **odmowną**. We wtorek artylerya rosyjska dała na miasto około **30 strzałów**, nie wyrządzając większej szkody. Tylko browar i dwa domy prywatne zostały uszkodzone.

Dnia **30 z. m. rozpoczęło** się nowe bombardowanie. Padło na miasto do **360 strzałów**, głównie w kierunku pałacu metropolity prawosławnego. Nasza artylerya odpowiedziała na ogień i w **przeciągu godziny zniszczyła bateryę rosyjskie**.

Serbia chce zawrzeć pokój?

Sofia, 3 listopada.

„Kambana" donosi: Poseł rosyjski Sawiński, który wrócił z Niszu, opowiada, że odniósł tam wrażenie, jakoby **część rządu serbskiego życzyła sobie zawarcia pokoju z Austryą**.

Obcy obywatele w Turcyi.

Konstantynopol, 3 listopada.

Gubernator Pery (europejska dzielnica Konstantynopola) podaje do wiadomości, że żaden obcokrajowiec nie może wyjechać, nie uregulowawszy swoich zobowiązań wobec państwa. Zarządzenie to dotyczy obywateli **państw trójporozumienia**, których wielu chciało wczoraj odjechać.

Polityka Bułgaryi.

Sofia, 3 listopada.

W sobraniu **przywódca socyalistów** wystosował do prezydenta ministrów Radosławowa zapytanie w sprawie ogólnej polityki rządu łącznie z wojną europejską. Prezydent ministrów prosił, aby mógł odpowiedź **odroczyć o parę dni**. Izba na to się zgodziła.

Ewakuacya Krakowa i Podgórza.

Wczoraj rozlepione obwieszczenie magistratu, zawierające zarządzenia ewakuacyjne:

Wskutek zarządzenia **c. i k.** komendy twierdzy z 31 października l. 2566, ma być podjęta na nowo liczniejsza niż dotychczas **dobrowolna** ewakuacya Krakowa.

1) Wobec tego podaje magistrat do wiadomości, że począwszy od **wtorku** 3 bm. kursować będą ogrzewane pociągi ewakuacyjne wyłącznie III klasy w kierunku ku Wiedniowi, przeznaczone dla osób nie mogących uiścić taryfowej opłaty jazdy koleją. Pociągi te odchodzić będą codziennie z nowego dworca towarowego (dojazd od ul. Długiej) o godz w pół do 11-tej rano.

2) Osoby, które pozbawione są środków na utrzymanie siebie i swych rodzin poza Krakowem, w myśl zarządzenia c. k. ministerstwa spraw wewnętrznych otrzymują w czasie podróży na stacyi kolejowej Przerów bezpłatne **pożywienie i będą na koszt państwa w sposób odpowiadający wymogom sanitarnym i hygienicznym w odpowiednich miejscach rozmieszczone** i przez cały czas pobytu tamże aż do ustania obecnych wyjątkowych stosunków **na koszt państwa żywione**.

3) Przy **pociągach** tych ogranicza się wagę pakunków **na 25 klg.** od osoby. Na pakunki te **nie będą** wydawane poświadczenia odbioru i zarząd **kolejowy nie bierze** odpowiedzialności za ich **należytą dostawę**. Wobec tego nadawane do tych pociągów pakunki należy zaopatrzyć w dokładny, trwale przymocowany adres, zawierający imię i nazwisko nadawcy.

4) **Bezpłatne bilety jazdy** do pociągów ewakuacyjnych **będą wydawane** codziennie w cza-

Wydanie poranne i wieczorne razem 8 hal.

się od 9 rano do 1 w południe i od 3 do 6 wieczór w następujących lokalach:

1) w budynku magistratu, wejście od ulicy Poselskiej l. 8 parter na lewo w Wydziale VI a, (dobroczynnym) magistratu;

2) w gmachu Starego Teatru przy ul. Jagiellońskiej l. 1 parter;

3) w domu l. 41 ul. Krakowska, parter.

Ruch ewakuacyjny.

Dotąd ludność, mimo energicznego wezwania, nie zdecydowała się na wyjazd. Dziś zaledwie kilka osób zgłosiło się po bezpłatne bilety jazdy tak, że osobny pociąg wcale nie odszedł. Natomiast ludzi zamożniejszych, opłacających kolej, wyjeżdża trochę więcej.

Odroczenie zgromadzenia posłów polskich.

Z powodu chwilowych zarządzeń dotyczących **ewakuacyi** twierdzy, zgromadzenie posłów polskich zwołane do Krakowa na 8 b. m. oraz Koło polskie zwołane na 10 b. m. na razie odroczono.

Z uniwersytetu Jagiellońskiego.

Otrzymujemy następujący komunikat:

Wydziały i senat uniwersytetu Jagiellońskiego na posiedzeniach swych ponownie zastanawiały się, czy i o ile możliwem byłoby rozpoczęcie w najbliższym czasie wykładów i ćwiczeń. Po dokładnem rozpatrzeniu wszystkich czynników doszły wydziały do przekonania, iż wobec zajęcia prawie wszystkich gmachów i zakładów uniwersyteckich na cele wojskowe, wobec powołania pod broń kilku profesorów, następnie w dużej bardzo ilości asystentów, demonstratorów i służby, prawidłowe, choćby częściowe funkcyonowanie przeważnej części katedr uniwersyteckich jest **wykluczone.** Z tej przyczyny a jeszcze bardziej z tego względu, że młodzież uniwersytecka w przeważnej części odbywa służbę wojskową lub walczy w Legionach, inna część znów wobec zarządzonej ewakuacyi twierdzy w ostatnich tygodniach opuściła względnie opuszcza Kraków, postanowiono **przed Bożem Narodzeniem wpisów nie ogłaszać. Wątpliwą jest rzeczą, aby mogło to nastąpić i po Nowym Roku.**

Choć na razie wykłady nie będą się odbywać, uniwersytet przyjmować będzie immatrykulacyę tych, którzy przedstawią świadectwa maturyczne. Przez immatrykulacyę bez równoczesnego zapisywania się na wykłady, na co zezwala nowe rozporządzenie ministerstwa, zyskają słuchacze tę korzyść, iż na podstawie tej immatrykulacyi mogą **zapisywać się („inskrybować“) na wykłady w którymkolwiek innym uniwersytecie austryackim bez immatrykulacyi na nim** tak, że uważani będą przez ciąg tych studyów za słuchaczów uniwersytetu Jagiellońskiego i będą mogli bez uzyskiwania specyalnego pozwolenia ze strony ministerstwa (a nawet będą obowiązani) zdawać egzamina w Krakowie (na wydziale prawa egzamin historyczno-prawniczy względnie rygoroza, pierwsze rygorozum na wydziale medycznym), jak również i tę, iż będą mogli **zatrzymać stypendya,** dla których pobierania warunkiem jest uczęszczanie na jeden z polskich uniwersytetów.

Bliższych szczegółów w tej sprawie udzielają dziekani, urzędujący między 12 a 1 godziną w gmachu Collegii Novi.

Jest troską ministerstwa jako też uniwersytetu, aby obmyśleć sposoby uchronienia od utraty bieżącego półrocza słuchaczów, którzy nie mogli się na wykłady zapisać, lub też złagodzenia tej utraty przez pewne ulgi.

Choć niemożliwem byłoby zorganizowanie wykładów, pracowanie naukowe dla samodzielnych badań naukowych (jak n. p. i prac doktorskich) w znacznej części są czynne, podobnież niektóre seminarya. Na wydziałach prawniczym i lekarskim egzamina rządowe i rygoroza odbywają się **bez przerwy.**

Wydział lekarski uniwersytetu urządza cykl wykładów z dziedziny epidemiologii i zwalczania chorób zakaźnych dla słuchaczów uniwersytetu oraz innych ukwalifikowanych do słuchania takiego kursu osób. Kurs ten bezpłatny trwać będzie trzy do czterech tygodni i odbędzie się w czasie między 15 listopada a 15 grudnia b. r.

Bliższe szczegóły tyczące się organizacyi tego kursu poda dziekanat wydziału lekarskiego później do wiadomości. Osoby zamierzające brać udział w nim, zgłaszać się mogą do zapisu w dziekanacie wydziału lekarskiego (Collegium novum) do 5 bm. codziennie (z wyjątkiem świąt i niedziel) między godziną 12 a 1.

Rektor uniwersytetu Jagiellożskiego:

Kostanecki.

„Ziemia przemyska“.

Otrzymaliśmy kilka numerów „Ziemi przemyskiej“, organu wychodzącego — jak nagłówek głosi — za zezwoleniem c. i k. komendy. Z numerów tych podajemy kilka wyjątków:

Gazety! Gazety!

W ostatnich dniach poczta ze Sanoka przywiozła na kilkudziesięciu furach kilkaset worów korespondencyi i gazet. Nadeszły miliony kartek i listów i wprost całe góry gazet, niestety przeważnie starszych z przeszłego miesiąca. Pomimo to ludzie żądni wieści z pola walki czytają je chciwie, szukając przedewszystkiem co się działo w ich rodzinnej miejscowości, czy tam byli Moskale i czy dużo złego narobili.

Straszna drożyzna.

Pomimo, że lada dzień rozpocznie się dowóz żywności, pomimo że się skończyło oblężenie, drożyzna nie ustaje, ale zwiększa się i nikt już nie trzyma się cen maksymalnych. Biedna ludność wyniszczona do reszty zniszczeje. Prosimy pana prezydenta o pomoc.

Poczta przychodzi regularnie

Obecnie już kursuje poczta regularnie raz na dzień. Dzień w dzień można obserwować kilka lub kilkanaście jadących wozów od Krasiczyna, eskortowanych przez żołnierzy. Ile worów zaległej korespondencyi i gazet codziennie nadchodzi, widzieć można na poczcie. Pomimo setek tysięcy listów i kartek cały ten materyał z największym wysiłkiem personalu pocztowego jest zaraz sortowany i nazajutrz doręczany adresatom.

Prawie wszystkie listy i gazety noszą datę zeszłego miesiąca.

W zaborze pruskim.

„Głos Lubawski“ z dnia 20 października donosi, że polskie Koło sejmowe przygotowało było na minioną sesyę sejmową **wnioski,** zncszące szereg ustaw wyjątkowych, stosowanych przeciw Polakom — ustawę osadniczą (zakaz budowania domów na parcelach, o ile sprzeciwia się to interesom niemczyzny); przepis ustawy, wykluczający Polaków od nabywania parcel od komisyi kolonizacyjnej; zakaz rozpraw w języku polskim na zebraniach publicznych; przepisy i ustawy, wykluczające język polski ze szkół, sądów i urzędów.

Wnioski powyższe zostały przedłożone biuru sejmowemu, przewódcom stronnictw, ministrom. Wybitni politycy niemieccy są zdania, że istotnie wyjątkowe ustawy antypolskie należy znieść.

Wiadomo jednak, że powyższe wnioski nie zostały na (bardzo krótkiej zresztą) sesyi sejmowej postawione.

„Gazeta Toruńska“ przynosi wiadomość o nowem rozporządzeniu władz niemieckich, polecających, aby unikano surowości w stosowaniu ustawy o osadnictwie. Między innemi każdy żołnierz ma otrzymać pozwolenie na budowanie domu dla rodziny.

TELEGRAMY

z 3 listopada.

Nowy gabinet włoski.

Rzym. „Giornale d'Italia“ pisze: Król, wysłuchawszy rady polityków, powierzył Salandrze misyę utworzenia gabinetu. **Przesilenie wnet się zakończy.** Salandra stara się o obsadzenie tek ministerstwa spraw zagranicznych i skarbu.

Położenie w Macedonii.

Sofia. Odbyło się tu zgromadzenie publiczne, na którem złożono sprawozdanie o opłakanej sytuacyi w Macedonii. Przyjęta przez zgromadzenie rezolucya wzywa władze i stronnictwa polityczne do wypracowania programu, który zmierzałby do niesienia pomocy uciśnionym braciom. Rezolucya wzywa rząd do najszybszego wydania zarządzeń w tym kierunku. Wszyscy mowcy przemawiali **za natychmiastowem obsadzeniem Macedonii.**

O wywóz wełny.

Londyn. „Morning Post“ donosi z Sydney pod datą 30 z. m.: Rząd związkowy australski zwrócił się do rządu londyńskiego z proścą o stwierdzenie, czy rząd amerykański zgodziłby się na to, aby Stany Zjednoczone nie wywoziły wełny sprowadzonej z Australii. Na razie nie udziela się pozwolenia na wywóz wełny do Ameryki.

KRONIKA.

Zasiłki dla rodzin legionistów. Z Wiednia przyszła oficyalna wiadomość, że rodzinom legionistów przyznane zostaną w najbliższym czasie **tesame prawa,** co rodzinom wojskowych, służących w armii.

Z 1 pułku Legionów przybył na kuracyę do Krakowa K. Adwentowicz, doznawszy obrażeń skutkiem wypadku z koniem. Artysta pełnił służbę legionisty w oddziale konnym Byliny.

Centralna organizacya kolejarzy zwraca się z prośbą do członków organizacyi w Galicyi w czynnej służbie, aby opłacali regularnie swoje wkładki, tak pośmiertne, jak i obrony prawnej, celem uchronienia ich od utraty praw.

Uniwersytet Ludowy zawiadamia: Czytelnia pism będzie otwarta tylko po południu. Szkółka czterokiasowa została przeniesiona z ul. Wolskiej 13 do Uniwersytetu Ludowego, ul. Dunajewskiego 7. Nauka (bezpłatna) trwa od godz. 10—1; zgłoszenia przyjmuje się jeszcze.

Dyrekcya XXX szkoły wydziałowej męskiej w Dębnikach zawiadamia, że nauka rozpocznie się we środę 4 b. m. Uczniowie mają się zgromadzić we środę o godzinie 2 popołudniu w budynku szkoły żeńskiej przy ulicy Barskiej.

Prezydyum komitetu koleżeńskiej pomocy dla wojną dotkniętego nauczycielstwa w Galicyi donosi, że otwarte zostało biuro informacyi o zaginionych z powodu wypadków wojennych. Biuro starać się będzie wszelkie zapytania o zaginionych załatwić w czasie możliwie krótkim. W interesie nauczycielstwa leży, by niezwłocznie zgłosiło adresy własne, jakoteż znane adresy kolegów i koleżanek. Zapytania o zaginionych nadsyłać należy na ręce sekretaryatu komitetu, Kraków, Rynek 29, II p. Zgłaszać się można także osobiście w godzinach od 11 do 12 i od 6 do 7.

Posiedzenia naukowe lekarzy pracujących w szpitalach krakowskich będą się odbywały o ile możności co soboty i będą zastępywały w czasie obecnym posiedzenia Tow. lekarskiego. Językiem obrad będzie język polski na równi z niemieckim. Na posiedzenia te zaprasza się raz na zawsze wszystkich członków Tow. lekarskiego jakoteż wogóle wszystkich lekarzy przebywających w Krakowie. Nadal będą podawane tylko wiadomości o miejscu i czasie posiedzeń bez specyalnych zaproszeń lekarzy tak, jak to dotychczas z posiedzeniami Tow. lekarskiego bywało.

DRUKARNIA LUDOWA W KRAKOWIE, UL. DUNAJEWSKIEGO 5. TELEFON 1310

WYKONYWA DZIEŁA, GAZETY, AFISZE, ZAPROSZENIA, DRUKI TRÓJBARWNE, LINOLEORYTY, ORAZ WSZELKIE ROBOTY W ZAKRES DRUKARSTWA WCHODZĄCE SZYBKO, STARANNIE I PO PRZYSTĘPNYCH CENACH.

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Franciszek Kubanek. Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).